PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 452 - Cena 5 lir - 3 jugolire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, četrtek, 21. novembra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Zahtevati prisotnost okupacijskih čet na internacionaliziranem področju — pod pretvezo vzdrževanja reda, varnosti in neodvisnosti — bi pomenilo nadaljevati kolonialno prakso vsiljevanja tuje volje in tujih koristi.

TUJA VOJSKA - TUJE KORISTI - TUJA NADVLADA

Brez umika okupacijskih čet ni samostojnosti in demokracije

Statut svobodnega tržaškega ozemlja mora pomeniti ustavni zakon, ki naj določa okvir našega bodočega gospodarskega, socialnega, političnega, kulturnega in narodnostnega življenja v oblikah na osnovnih demokratičnih svoboščinah temelječe politične prakse. Ker gre za internacionalizirano področje pod zaščito Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, ki sprejemajo v svojo okrilje le na demokratičnih osnovah zgrajene državne tvorbe, bi vprašanje ustavne ureditve internacionaliziranega področja ne mogla delati resnih preglavic. Tako bi vprašanje kompetenc ljudske zbornice in guvernerja moralo že samo po sebi izhajati iz narave internacionaliziranega področja in iz demokratičnih temeljev Organizacije združenih narodov.

V zvezi s tem je že sam naziv guvernerja, za osebo, ki naj na tem ozemlju zastopa Varnostni svet in ščiti spoštovanje statuta s strani ljudske zbornice in iz nje izhajajočega vladnega sveta, dokaj ponesrečen, in kaže na posebne načrte, ki bi jih v zvezi s Trstom določene sile rade uresničile. Od tod zahteva po najširših pooblastilih guvernerju in po čim bolj omejenih možnostih gibanja predstavništvu krajevnega prebivalstva; skratka: «svobodno» ozemlje naj bi postalo kolonialni mandat ekonomsko močnejšega.

Ne glede na dejstvo, da podobno naziranje odkriva popolno nezaupanje v Organizacijo združenih narodov in v demokratično politično prakso njenih članic, je po angleških in ameriških predstavnikih prvotno predlagani načrt ustavne ureditve internacionaliziranega področja nesprejemljiv za vsakega resničnega demokrata, in bi bil v tej prvotni obliki — v pogojih visoke politične zavednosti in globoko razvitega demokratičnega čuta tukajšnjega prebivalstva — obsojen na nauspeh.

Povsem smešno bi bilo predstavljati si ureditev internacionaliziranega področja na način, ki bi nasprotoval težnjam prizadetega prebivalstva in zahteval za to diktatorska pooblastila guvernerju, ki bi poleg tega moral razpolagati s primerno oboroženo silo za spoštovanje in možnost uveljavljanja svojih ukrepov. (Razpolaganje le s policijskimi silami bi v takem zaostrenem položaju imelo le komične posledice — za guvernerja, seveda, in za njegovo policijo.) Notranje varnosti ne more torej jamčiti guverner niti z najširšimi pooblastili in še tako močnimi policijskimi silami; za zunanjo varnost internacionaliziranega področja pa bi moral razpolagati s takimi oboroženimi silami, ki bi zanje celotno področje bilo odločno pretesno.

Jamstvo varnosti in reda v internacionaliziranem področju je možno le v neovirani demokratični samoiniciativnosti krajevnega prebivalstva; zajamčenje notranje in zunanje varnosti in neodvisnosti internacionaliziranega področja ni in ne more biti naloga guvernerja, ampak izključno naloga in dolžnost Organizacije združenih narodov, ko stopi v veljavo od vseh njenih članic sprejeti statut svobodnega ozemlja. Za to svojo nalogo Organizacija združenih narodov ne potrebuje nikakih oboroženih sil na področju samem.

Iz gornjega izhaja, da se prisotnost tujih okupacijskih čet na internacionaliziranem področju nikakor ne da opravičiti, ker bi vsi v ta namen navedeni argumenti jasno pokazali za kaj v resnici gre. Tuje čete, ki bi početovsko skrbele za procvit in blagostanje okupiranega ozemlja in na njem živečega prebivalstva najdemo lahko le v pravljicah; zgodovina jih ne pozna. Prisotnost tujih čet predstavlja vedno le sredstvo gospodarskega in političnega pritiska tujih sil in služi hromitvi demokratičnih teženj prizadetega prebivalstva. Vse to nam je dobro znano tudi iz lastnih izkušenj.

Zahtevati prisotnost okupacijskih čet na internacionaliziranem področju — pod pretvezo vzdrževanja reda, varnosti in neodvisnosti — bi pomenilo nadaljevati s kolonialno prakso vsiljevanja tuje volje in tujih koristi prebivalstvu, ki je s svojo požrtvovalno borbo proti fašističnemu okupatorju dovolj jasno pokazalo kako si predstavlja življenje v težko priborjeni svobodi.

MOLOTOV V ZN

Nezaželena prisotnost tujih čet

SZ pozdravlja neposredna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo

New York, 20. — Molotov je včeraj obvestil italijansko vlado, da je Sovjetska zveza naklonjena načrtu o neposrednih pogajanjih med Jugoslavijo in Italijo za rešitev vprašanja jugoslovansko-italijanske meje in Trsta. To je odgovor sovjetske vlade na italijansko noto, v kateri izraža italijanska vlada željo po neposrednih pogajanjih z Jugoslavijo.

«Sovjetska vlada je mnenja, pravi sovjetska nota, da bi neposreden jugoslovansko-italijanski sporazum o meji, v kolikor bi ga odobril Svet štirih zunanjih ministrov, mogel biti vključen v mirovno pogodbo z Italijo. Tak postopek bi utrdil mir v Evropi in bi koristil vsem Združenim narodom.»

Italijanski zunanji minister je danes izjavil, da vidi v poizkusu neposrednih pogajanj z Jugoslavijo pot, kjer skuša Italija zopet dobiti svojo neodvisnost in postati aktiven člen v evropski in svetovni politiki. Navodila, ki jih je prejel italijanski poslanik v New Yorku Tarchiani predvidevajo samo stik z jugoslovansko delegacijo. Ta diplomatska akcija ima namen, da spozna uradne predloge, ki jih utegne Jugoslavija dati za morebitna pogajanja. Kadar bodo ti predlogi znani, predvidevajo, da bodo pogajanja potekala neposredno med obema vladama v Rimu ali v Beogradu.

Italijanski poslanik v Moskvi Pietro Quaroni, ki se trenutno mudi v New Yorku, je obiskal danes jugoslovanskega zunanjega ministra Stanoja Simića in mu objavil željo italijanske vlade po neposrednih pogajanjih. Quaroni se je tudi dolgo razgovarjal z jugoslovanskim poslanikom Savo Kosanovićem in pomočnikom jugoslovanskega zunanjega ministra Alešem Beblerjem. Sestanek je trajal nad 4 ure in pol v stanovanju Stanoja Simića.

Molotov za objavo podatkov o oboroženih silah

Danes je v politično-varnostnem odboru nastopil kot prvi govornik sovjetski zunanji minister Molotov, ki je pojasnil sovjetsko stališče o prisotnosti anglo-ameriških čet v državah, ki niso bile sovražne. Dejal je: «Vojne je že davno konec in kljub našemu upanju, da bodo zavezniške čete umaknili domov, ostajajo te čete na tujih ozemljih in dajejo priliko za vmešavanje v notranje zadeve nesovražnih držav. Hkrati pa razvijajo sistem letalskih in pomorskih oporišč izven meja svoje domovine. Spričo tega se svetovna javnost v skrbi za mir in varnost upravičeno vznemirja.

S tem pa ne mislim na čete, ki so na bivših sovražnih ozemljih in katerih prisotnost je popolnoma upravičena. Nastanitev tujih čet v zavezniških državah je upravičena pa le izjemoma, kadar je njihova naloga vzdrževati zveze z domovino. Sovjetske oborožene sile so se umaknile iz Irana, Jugoslavije, Češkoslovaške in Norveške. Na osnovi sporazuma z zavezniki so sovjetske čete na Poljskem za to, da zagotovijo prometne zveze. Isti namen imajo tudi čete v severni Koreji.

Toda ameriške in britanske čete taborijo v nesovražnih ozemljih Evrope, Azije in zlasti na Atlantiku in v Tihem oceanu, čeprav je vojske že davno konec. Veliko zanimanje vlada v nekaterih državah tudi za vse, kar zadeva Severno morje.

Sovjetska vlada je lani v avgustu predložila Varnostnemu svetu, naj bi mu države, članice tega Sveta, sporačile podatke o svojih četah na nesovražnih ozemljih. Da ne omenim političnih razlogov, so ti podatki potrebni Varnostnemu svetu in vojaškemu odboru, ki proučuje sedaj vprašanje čet, katere bodo dali na razpolago organizaciji ZN na osnovi člena 43 ustanovne listine Združenih narodov.

Ameriški delegat, senator Austin Warren, ni nasprotoval sovjetskemu predlogu v glavni skupščini ZN. On je celo razširil sovjetski predlog, naj bi se zahtevani podatki našali tudi na vojsko v domovini. Sovjetska vlada je pripravljena sprejeti ta predlog in sklenili glede tega sporazum. Tako sta vladi SZ in ZDA pripravljeni predložiti podatke o četah v nesovražnih in tudi v sovražnih državah, tako da lahko sestavimo skupen sovjetsko-ameriški predlog o tem vprašanju.

Vsi se strinjamo, da je treba zniževati oboroženje. To pa pomeni, da bomo morali proučiti celotno vprašanje oboroženih sil doma in v tujini.»

Molotov je nato stavil nov sovjetski predlog, ki se glasi: «Glavna skupščina ZN priporoča Varnostnemu svetu, naj sklene, da morajo države članice ZN predložiti Varnostnemu svetu sledeče podatke v roku enega meseca:

1. Kje na ozemlju držav članic ZN ali drugih držav z lojemo bivših sovražnih držav so oborožene sile drugih držav članic ZN in v kakšem številu.

2. Na katerih točkah v bivših sovražnih državah in v kakšnem številu bivajo oborožene sile zavezniških in drugih držav članic ZN.

3. Kje v zgoraj omenjenih ozemljih so letalska in pomorska oporišča in kako številne so tu posadke tujih držav članic ZN.

4. Podatke pod točko 1, 2, 3, je treba predložiti na osnovi položaja dne 1. novembra 1946.

Mi vsi bi morali izročiti te podatke Varnostnemu svetu in nimamo prav nobenega opravičila, da bi prikrivali Združenim narodom sedanje stanje naših oboroženih sil v inozemstvu. Nobena država se ne sme odtegniti svojim obvezam. Zato je treba pomagati Varnostnemu svetu, da izvrši nalogo, kakor jo določa ustanovna listina ZN. Sovjetska zveza je pripravljena storiti vse, kar določa listina ZN in upam, da bodo druge vlade sporazumne z nami glede tega vprašanja. Nobenega dvoma ni, da bo pozitivna rešitev te zadeve služila koristim miru in mednarodne varnosti.

Molotovu je odgovoril ameriški delegat senator Connally, ki je dejal, da hočejo ZDA seznaniti ves svet, kje so nastanjene ameriške čete, češ da one ne ogražajo miru, temveč nosijo ščit miru, združitve, harmonije in mednarodne blaginje. Predlagal je, naj bi razpravljali o podatkih čet ki so na vseh štirih straneh sveta, kajti oboroženi vojak utegne ogražati mir kjer koli, na domačem ali inozemskem ozemlju. Austin se je skušal zagovarjati pred Molotovljevimi obtožbami, rekoč, da ameriške čete v inozemstvu ne ogražajo miru in mednarodne varnosti, češ da so ostale v inozemstvu sporazumno z dotičnimi vladami. Čim pa bodo izvršile svojo nalogo, je dejal, jih bodo ZDA odpoklicale domov. Trenutno imamo v inozemstvu okrog 800 tisoč vojakov.

Britanski zastopnik sir Aleksander Cadogan je izjavil, da ne more dati izčrpne izjave o sovjetskem predlogu, ker ne ve, čemu naj bi služil zahtevani podatki. Po njegovem mnenju namreč ti podatki niso popolni za vojaški odbor in ne ve v kakšne namene naj bi jih potem proučil Varnostni svet.

★

Tri nove države so bile svečano sprejete v organizacijo ZN in sicer: Island, Švedska in Afganistan, ki so podpisale pristopnico, tako da sedaj ZN štejejo 54 članov. Glavna skupščina je soglasno sklenila, naj bi Varnostni svet ponovno proučil prošnje za sprejem v organizacijo ZN, Albanije, Mongolije, Transjordanije, Irske in Portugala.

V Varnostnem svetu so izvolili tri nove nestalne člane in sicer Kolumbijo, Sirijo in Belgijo za dobo dveh let namesto dosedanjih članov: Nizozemske, Egipta in Mehike, katerih funkcije prenehajo 1. januarja.

Glavna skupščina je sklenila, da bo njeno zasedanje zaključeno 11. decembra. Delo v odborih pa bodo končali 5. decembra.

Šesto zasedanje Sveta Unrre se bo začelo 10. decembra v Washingtonu. Razpravljali bodo o delovanju te ustanove in o prenosu nekaterih njenih nalog na druge mednarodne ustanove.

Za predsednika organizacije UNESCO je bil izvoljen Léon Blum.

Danes je prispela v Paris jugoslovanska delegacija, ki se bo udeležila zasedanja UNESCO. Na čelu delegacije je Vladislav Ribnikar, predsednik odbora za kulturo in umetnost pri zvezni vladi FLRJ. Ostali člani delegacije so: pisatelja Jovan Popović in Milan Bogdanović, publicista Vivoda in Olga Kovačević ter profesor Jože Zemljak.

Trst-središče črne borze

Washington, 20. - Tanjug — Newyorški list «Daily Worker» objavlja članek o Trstu. V članku piše Walter Storm, da vojaška policija v Trstu presega po številu policijo v katerem koli drugem evropskem mestu. Številni dopisniki in funkcionarji nikakor ne zakrivajo dejstva, da se člani civilne policije v Trstu bavijo s črno borzo in s tatvinami in da so številni policisti bivši fašisti, četniki in ustaši. Storm zatrjuje tudi, da je Trst največje svetovno središče črne borze. Ves svet ve, in tako tudi general Morgan, da krajevni policisti kradejo Unrino blago, ki je namenjeno balkanskim državam. Unra zatrjuje, da 20% blaga, namenjenega Jugoslaviji, zgine v Trstu.

Zmaga komunistov v Livornu

Rim, 19. — V Livornu je komunistična stranka pri nedeljskih občinskih volitvah odnesla veliko zmago. Neuradni dokončni izidi so sledeči: komunisti 28.386, socialisti 5.836, demokristjani 5.798, republikanci 3.799, uomo qualunque 2.994, monarhisti 654. Krščanska demokracija je zgubila 7.000 glasov v primerj s prejšnjimi občinskimi volitvami, ki so bile 2. junija.

ZAHTEVE TRŽAŠKEGA LJUDSTVA

UMIK TUJIH ČET

Carinska unija z Jugoslavijo
Suverena ljudska oblast

Svetu zunanjih ministrov, New York.

Delavci tovarne strojev pri Sv. Andreju v Trstu se zavedajo funkcije tržaškega mesta, ki mora biti v interesu svojega razvoja in gospodarskega blagostanja na vsak način povezano s svojim zaledjem.

Da bi ne prejudicirali miru, je Svet zunanjih ministrov ustvaril v Parizu kompromis: «svobodno ozemlje».

Toda ustanovitev tega «svobodnega ozemlja» ni dovolj, da bi jamčila ljudstvu možnost do napredka tako z gospodarskega kot s socialnega stališča, če se pri sestavljanju statuta ne bo upoštevalo, da mora biti ljudska skupščina suverena.

Vemo, da hočejo dati predstavniki nekaterih držav guvernerju vso oblast.

Mi, delavci, protestiramo proti takim tendencam, ki hočejo pačiti demokratične pravice, ki si jih je naše ljudstvo pridobilo. Če že mora na naše ozemlje priti guverner, naj bo njegova naloga samo ta, da skrbi za spoštovanje statuta.

Poleg tega je zaradi zemljepisnega položaja našega ozemlja za gospodarski procvit neobhodno potrebno, da predvideva statut možnost carinske unije z Jugoslavijo.

Ves čas od konca vojne do danes živi mesto nenormalno življenje, kajti upravlja ga vojaška uprava.

Temeljni pogoj za ustvarjanje ozračja miru in dela je normalizacija življenja na našem ozemlju, to se pravi, nujno je potrebno, da se takoj po podpisu mirovne pogodbe z Italijo umaknejo tuje čete.

Delavci te tovarne hočejo s to resolucijo opozoriti zunanje ministre na svoje upravičene težnje. Obenem se v skrbi za svojo bodočnost čutijo upravičene, opomniti Svet, ki je odgovoren za svoje delo pred narodi, naj ne dovoli, da bi reakcionarni imperialistični krogi mogli ustvarjati pogoje za nove vojne.

Delavci Tovarne strojev pri Sv. Andreju

Podobne resolucije prihajajo z vseh strani. Vse zahtevajo umik tujih okupacijskih čet, demokratični statut z omejenimi pooblastili za guvernerja in svoboden gospodarski razvoj, ki ga bo jamčila carinska unija z Jugoslavijo.

Tako pišejo partizani iz Gropade pri Trstu: «*Z ogromnimi žrtvami smo si priborili pravico do samovladanja, zato odločno odklanjamo tujega guvernerja.*»

Prebivalstvo Sv. Križa pri Trstu pa pravi: «*Zahtevamo, da se takoj po podpisu mirovne konference umaknejo okupacijske čete s tega ozemlja, ker smo prepričani, da jih ni treba, saj demokratičnim množicam ni potrebna tuja vojska za vzdrževanje reda.*»

Žene iz Sv. Križa pa dostavljajo: «*Zahtevamo, da se ustvari med bodočim svobodnim ozemljem in državo, ki tvori naravno zaledje, to je Jugoslavijo, carinska unija, brez katere je Trst obsojen na neizbežen gospodarski propad.*»

Za zmago pravice

Beograd, 20. — *Med izjavami, ki so jih podali jugoslovanski pisatelji in kulturni delavci glede sklepov mirovne konference v Parizu, objavlja «Borba» izjave pisatelja Marka Markovića iz Sarajeva.*

Marković je dejal, da je ogorčen nad stališčem zahodnih velesil, ki so vodile glasovalni stroj na pariški konferenci. «Borili smo se na njihovi strani štiri leta in pol in skupaj smo zmagali. Vendar pa so glasovali proti nam in v našo škodo, ko je šlo za razmejitev med Jugoslavijo in Italijo, to je Italijo, proti kateri so se prav tako borili. V vprašanju Trsta se je to stališče ponovilo; v vprašanju reparacij so postopali z nami, ko da bi bili zavezniki Nemčije, postopali pa so z Italijo, ko da bi se borila proti fašizmu.

Res nismo mogli odnesti zmage nad glasovalnim strojem, toda skozi usta jugoslovanske delegacije smo odkrito in javno izrazili naše stališče, stališče ljudstva, ki se je stoletja borilo in se še vedno bori za pravico in svobodo, ki ne želi ničesar tujega in noče zatirati nikogar.

Mi pa pravimo: Naj pride kar koli, ostali bomo neomajni. Borili se bomo, kajti dokazali smo, da se znamo boriti za svobodo, pravičnost in našo pravico», je zaključil Marko Marković.

Namen grške kampanje proti Jugoslaviji

ne more biti drugi kot ta, da se pred svetom opraviči podaljšanje britanske okupacije in zvrne krivda na druge

Beograd, 20. (Tanjug). — Listi v jugoslovanski prestolnici pišejo obširno o klevetah in lažeh, ki jih te dni širijo nekateri grški krogi o «vmešavanju» sosednih dežel v delovanje grških partizanov in ki jih na široko komentirajo agencije in reakcionarni tisk zahodnih držav.

Listi poudarjajo, da tiči v tej kampanji proti Jugoslaviji in drugim demokratičnim balkanskim državam namem, zvrniti odgovornost za sedanje iztrebljanje grškega ljudstva na druge države.

List «Borba» piše o manevrih grških monarhistov na mirovni konferenci, ko so razširjali nešteto klevet proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji in poskušali s tem opravičiti svoje neutemeljene zahteve po tujem ozemlju. Ti manevri so doživeli popoln polom; te otročje spletke niso niti malo pripomogle k okrepitvi položaja Tsaldarisove vlade v lastni deželi.

Demokratične množice v Grčiji se zavedajo, da je njihov najhujši sedanji sovražnik grška vlada, ki je bila ustanovljena z orožjem britanskih intervencionistov.

Grško ljudstvo je bilo prisiljeno živeti pod tujo okupacijo, katere posledica je teror in nered v deželi, kajti ljudstvo je bilo prisiljeno upreti se z istim orožjem, s katerim se je borilo proti nemškim in italijanskim okupatorjem.

Ker so se grški monarhofašisti prepričali, da demokratičnih sil grškega ljudstva ni mogoče zlomiti z navadno teroristično politiko, so omogočili popolno okupacijo države po Angležih in pričeli z vojaško delavnostjo, ki zavzema vse značilnosti vojne za iztrebljanje republikanske večine grškega ljudstva.

In prav iz tega vzroka uporabljajo grški samozvanci vnovič klevete in laži, da bi pred svetovnim javnim mnenjem zakrili resnico o dogodkih v Grčiji.

V uradnih poročilih grške vlade in glavnega stana ter v izjavah Tsaldarisa in vojnega ministra Dragoumisa se pojavljajo dnevno številne fantastične izmišljotine, kot na primer ta, da je vzrok sedanjemu položaju v Grčiji prihod oboroženih tolp iz Jugoslavije, Albanije in Bolgarije.

Anglo-ameriški imperialisti, v katerih interesu in želji po popolni nadvladi v Sredozemlju je sprememba Grčije v prizorišče najokrutnejšega fašističnega terorja, so storili vse, da bi bile nesramne monarhofašistične laži proti Jugoslaviji, Albaniji in Bolgariji objavljane kar najbolj na debelo.

Že nekaj dni sem objavljajo agencije Reuter, United Press, Associated Press, France Presse in reakcionarni časopisi v službi vojnih hujskačev v Angliji, Ameriki in Franciji pod senzacionalnimi naslovi obtožbe grške vlade proti Jugoslaviji, odkoder bi naj prihajale oborožene skupine, ki da napadajo obmejne straže in postojanke v Egejski Makedoniji. Ne strašijo se niti laži, da so jugoslovanske obmejne straže ponovno ščitile grške partizane, ki da so se umaknili na jugoslovansko ozemlje pred preganjanjem vladnih čet.

Borba omenja nadalje, da je grškim provokatorjem proti Jugoslaviji priskočil celo na pomoč predsednik francoske republikanske vlade.

Borba poudarja nadalje nedavne poskuse za ustanovitev reprezentativne vlade in vedno večji odpor republikanskih množic. Vse to povzroča, da je geslo o grožnji iz inozemstva vedno bolj nujno, če hočejo Tsaldaris in britanski okupatorji v Grčiji preprečiti čedalje večjo nevarnost, ki jo predstavlja grško ljudstvo za monarhistični režim.

Po drugi strani se grški oblastniki in njihovi tuji podporniki popolnoma zavedajo, da jim ni mogoče ostati na vladi brez neposredne podpore britanskih čet. Prav zaradi tega ima ta nova kampanja proti Jugoslaviji namen, da pred svetovnim javnim mnenjem opraviči podaljšanje prisotnosti britanskih okupacijskih čet in obenem pripravi teren za vedno očitnejše sodelovanje angleških čet pri monarhističnih pokoljih nad grškim ljudstvom.

Te načrte razkriva tudi vladni tisk v Atenah. Monarhistični list «Ethikos Kirix» piše, da bodo ZDA in Velika Britanija zgradile utrjeno črto vzdolž grške meje, da bi tako preprečile napade tolp iz inozemstva.

«Borba» zaključuje:

«Sedanja kampanja, ki se je razplamtela v Grčiji proti Jugoslaviji, je tipičen primer delavnosti, katere cilj je uničiti mir in varnost na Balkanu; poleg tega je eden izmed najočitnejših dokazov, ki kriči, naj se svetovno javno mnenje nekoliko bolj zanima za sedanji položaj v Grčiji».

Tsaldaris hoče pred ZN

Iz Aten poročajo, da se namerava grška vlada s svojimi obtožbami proti Jugoslaviji, Grčiji in Albaniji obrniti na Združene narode na njihovem plenarnem zasedanju.

Za Grčijo-Palestina

Jeruzalem, 20. — Izvedelo se je, da se mudi zdaj v Palestini sir Charles Wickham, ki je voditelj britanske misije za preosnovo grške policije.

Angleška policija povzroča incidente v Palestini

Neko uradno poročilo, ki ga je izdala policija v sredo zvečer v zvezi z incidenti v Tel Avivu, pravi: Sporočili so, da je 15 angleških policistov prizadejalo v treh lokalih v Tel Avivu občutno škodo ljudem in opremi treh lokalov. Razen tega je bilo nekaj policijskih avtomobilov ukradenih. Tri avtomobile so našli prevrnjene in poškodovane. Prišlo je poročilo o 32 napadih; pet oseb so prepeljali v bolnišnico. V teku je preiskava o teh incidentih in proti krivcem bodo ukrenili, kar imajo za primerno. V nekem prejšnjem poročilu je policija zatrjevala, da je prišlo v neki tovarni samo do majhnih incidentov.

Dalje poročajo, da so bili pri nekem atentatu v Tel Avivu ubiti trije policisti in en častnik RAF. Agencija BBC poroča, da je sinoči nastala v središču Jeruzalema močna eksplozija, ki jo je povzročila mina. Bilo je več žrtev.

Palestinske železnice bodo verjetno postavili pod britansko oboroženo nadzorstvo zaradi železniške stavke, ki je povzročila zastoj vsega prometa.

Znova boji na Kitajskem

Nanking, 20. — Državljanska vojna je znova vzplamtela na Kitajskem ter se razširja po več pokrajinah v severni Kitajski kljub povelju, ki so ga nedavno izdali, da bi ustavili sovražnosti.

Časopisna poročila pravijo, da je prišlo do bojev v severnem delu Kalgana vzdolž železnice Peking-Hankov, 60 milj jugozahodno od Pekinga in da se približujejo Tsinanu, prestolnici pokrajine Shantunga, in Szupigkriju, prestolnici pokrajine Mandžurije.

Pravijo, da ljudske čete sistematično uničujejo železniško progo Peking-Tiensin.

Politična kriza v Italiji

Rim, 20. — Prikrita kriza, ki maja italijansko vlado, utegne vsak čas izbruhniti na dan. Mnogi napovedujejo konec sistema vladanja na osnovi tripartizma, to je koalicije treh glavnih strank, demokrščanske, socialistične in komunistične. List «Messaggero» meni, da bo bodoči predsednik vlade socialist, medtem ko drugi govorijo o vladi Nittija, v kateri bi bili združeni komunisti, socialisti, republikanci, liberalci in mogoče tudi demokristjani.

Spričo težkega gospodarskega položaja pa vlada splošna zaskrbljenost, če ne bi prišlo do stabilne vlade. Od nje namreč zavisi uspeh za posojilo za obnovo in povečani politični kaos bi dal samo priliko za vmešavanje tujih sil v notranje zadeve Italije.

Posebno velika je napetost med demokristjani in komunisti, ki se je zaostrila po znanih Togliattijevih izjavah po povratku iz Beograda. S tem, da je Togliatti privatno izposloval obljubo za vrnitev italijanskih ujetnikov iz Jugoslavije, je postavil demokristjane z De Gasperijem na čelu ob steno. V svojem volivnem govoru v Livornu je Togliatti izjavil, da je De Gasperi že pred meseci odbil predlog za vrnitev italijanskih ujetnikov iz Jugoslavije iz volivno-propagandnih razlogov. De Gasperi namreč noče, da se italijanski ujetniki vrnejo, ker bi povedali resnico o Jugoslaviji in o postopanju z njimi. Z njihovo vrnitvijo bi pa tudi utihnili «bolestni klici» italijanskega nacionalizma proti Jugoslaviji in torej tudi proti italijanskim komunistom. Togliatti dolži De Gasperija in njemu sorodne kroge, da hočejo umetno podaljšati bivanje italijanskih vojakov v ujetništvu, da si lahko izmišljajo lažne vesti zlasti v dobi volitev.

Te izjave so spravile v močno zadrego De Gasperija, ki jih skuša v uradnem poročilu predsedništva vlade zanikati, češ da De Gasperi ni sabotiral povratka italijanskih ujetnikov. Poročilo skuša zvreči vso odgovornost na jugoslovansko vlado, češ da je nenehno odbijala vstop na svoje ozemlje komisijam, ki jih je predlagala italijanska vlada za ureditev vprašanja ujetnikov. Toda priznati je treba, da je razlika med predlogi o komisijah in praktično izvedbo neposrednih pogajanj, kakor jih je nakazal Togliatti, velika.

Socialistično glasilo «Avanti» poudarja odstavek iz Nennijevega govora v Cataniji, kjer je zahteval «združitev ljudskih sil za zlom reakcije». Demokrščansko glasilo «Popolo» pravi, da je obilica razlogov za krizo, da pa demokrščanska stranka ne more prepustiti drugim pobude za miniranje vlade in da bo v primernem trenutku povedala jasno in nedvoumno besedo.

Zmaga demokratičnega bloka v Romuniji

Bukarešta, 20. — O izidu volitev v Romuniji ni še dokončnih podatkov.

Na podlagi dosedanjih podatkov je demokratični blok dobil nad 70% glasov. Radio iz Bukarešte poroča, da je opozicija dobila prav malo glasov in da so pristaši Bratianove stranke tako rekoč izginili.

Volitve so potekale po večini mirno, le v nekaterih krajih so skušale skupine pristašev opozicijskih strank izzvati nerede z napadi na volišča.

Francoski, ameriški, angleški poljski, bolgarski, švicarski in drugi novinarji so prisostvovali volitvam v Bukarešti. Ravnatelj francoskega lista «Ordre» Emile Buré je imel po bukareškem radiu govor, v katerem je poudaril vezi, ki ga osebno družijo z Romunijo in je želel popoln uspeh demokratičnemu bloku.

Pred veliko stavko v ZDA kljub prepovedi

Washington, 20. — Približno 68 tisoč ameriških rudarjev je že včeraj prekrižalo roke v sedmih ameriških državah, to je dva dneva pred rokom, ki so ga določili za državno stavko rudarjev.

Upravičeno domnevajo, da v prihodnjih 48 urah nadaljnjih 362.000 rudarjev ne bo prišlo na delo.

Kot je znano, je ameriško vrhovno sodišče pred kratkim to stavko prepovedalo.

Delavske demonstracije na Dunaju

Nad sto policijskih agentov je nastopilo, da bi napravilo red na dunajski univerzi, kjer so številne skupine delavcev demonstrirale proti navzočnosti nacistov med študenti pri volitvah v študentovske odbore na univerzi.

Delavci so nosili protinacistične napise in hodili v sprevodu okoli univerze. Že nekaj dni je dunajski levičarski tisk ostro protestiral proti nacistom med študenti.

Dopisnik Tanjuga z Dunaja poroča, da so nacistični izgredi na dunajski univerzi ob volitvah študentovskih odborov zbudili v avstrijskem tisku in javnem mnenju zelo živahne komentarje.

List «Volksstimme» piše, da je po uradnih obvestilih tretjina dunajskih vseučiliščnikov težko kompromitirana s sodelovanjem v nacističnih organizacijah. Če upoštevamo tudi manj težko kompromitirane, bi lahko med njimi našteli 80% vseučiliških študentov, ki so sodelovali nacional-socialistično stranko.

List poudarja tudi, da mečejo incidenti na dunajski univerzi prav posebno luč na hinavščino, ki se je poslužujejo šolske in univerzitetne oblasti, da bi zakrile brezbrižnost in neuspeh poizkusa, ozdraviti avstrijsko mladino od nacističnega okuženja.

Prosvetno in notranje ministrstvo sta prepovedala ustanovitev zveze demokratičnih študentov. Prišlo je končno do tega, da je danes zveza avstrijskih študentov organizacija, katere člani in funkcionarji so v veliki večini bivši nacistični častniki in aktivisti.

KRATKE VESTI

PARIZ. — Neko ameriško prevozniško letalo, ki je letelo iz Monakovega v Istres v južni Franciji, je včeraj strmoglavilo na goro Clanton v bližini Grenobla. Pri tem je bilo enajst potnikov ranjenih, med njimi trije generali.

Rim, 19. — Italijanska narodna zveza davčnih nameščencev sporoča, da bo stopila v stavko dne 21. novembra, ker niso dosegli sporazuma o izenačenju mezd v določenem roku.

BEOGRAD. — Tanjug poroča, da je misija ustanove Unra izvršila v Jugoslaviji v enem letu 984 operacij; istočasno je poučila jugoslovansko osebje o novejših metodah plastične kirurgije in anestezije.

BENETKE. — Sinoči so neznanci vrgli bombo proti sedežu komunistične stranke v Benetkah. To je bil v dveh dneh že drugi teroristični napad na prostore antifašističnih strank. Dejanje je vzbudilo močno ogorčenje.

V dokaz solidarnosti z bratskim albanskim narodom

22. in 23. oktobra je zadela albanski narod huda nesreča. Ogromna poplava je v dveh dneh uničila skoraj vse sadove več kot enoletnega dela in naporov albanskega ljudstva. Preko golih hrbtov gora se je ulila ogromna množina vode v tesne doline ter planila v nižine srednje Albanije. Uničila je žetev prihodnjega leta in posevke po poljih. Odnašala mostove, zasipala ceste in vdirala v hiše. Po vodi so plavali pohištvo, živina in mrliči.

Po vsej Jugoslaviji so takoj začeli zbirati prispevke za težko preizkušeno albansko ljudstvo, ki mu grozi lakota. Samo v Sloveniji so doslej nabrali nad 3 milijone dinarjev. Tudi primorsko ljudstvo se je odzvalo klicu izmučene Albanije, saj mu je zelo blizu po srcu in usodi. Kakor se je naše ljudstvo stoletja borilo proti imperializmu, tako so se tudi albanski pastirji in kmetje upirali zatiralcem. In tudi sedaj je naša usoda v marsičem podobna usodi albanskega ljudstva. Kakor po naših krajih izteguje nenasitni imperializem svoje pohlepne krempljе tudi po junaški Albaniji.

Po vsej Primorski, zlasti pa v coni A, se je začelo ljudstvo zbirati in razpravljati, kako naj bi čim uspešneje priskočilo na pomoč bratskemu albanskemu ljudstvu in mu izrazilo svojo solidarnost ob njegovi težki uri. Povsod ustanavljajo odbore za pomoč albanskim žrtvam in nabirajo prispevke. V Gorici je sindikat železničarjev zbral 1835 lir, sindikat grafikov 1663 lir. Nabiranje prispevkov se nadaljuje in bomo o njih še poročali.

Američani gredo po ostanke svojih letal

Danes je vojaški urad za tisk povabil zastopnike raznih listov v Gorici na sestanek, ki je bil v zaplenjenem Ljudskem domu. Trajal je od 11. do 12. ure.

Na sestanku je major Pell izjavil, da se bo verjetno jutri podala v Jugoslavijo komisija, sestavljena iz dveh oficirjev in sedem vojakov, da bi prevzela ostanke dveh letal, ki sta bili poleti na Gorenjskem sestreljeni. Dejal je tudi, da so jim jugoslovanske vojaške oblasti, vojaška misija in vlada, šli v vsakem pogledu na roko. Na čelu misije je major Morrow. Po izjavi oficirja nima misija razen te nobene druge naloge.

Tiskovna konferenca nima torej posebnega pomena, razen če jo tolmačimo kot potezo, spričo katere naj bi se obranila napetost v zvezi s sestrelitvijo dveh letal, ki sta protipostavno preleteli jugoslovansko ozemlje. Torej se protijugoslovanska kampanja nadaljuje? Čemu tiskovna konferenca, ko se po navadi za take stvari objavljajo poročila AISa?

DAROVI IN PRISPEVKI

ZA SIROTE DEČJEGA DOMA «TONETA TOMŠIČA» je tov. Zafred iz St. Petra na Krasu daroval 500 lir namesto venca ob pogrebu svojih načakov partizanov.

ZA TISKOVNI SKLAD «Primorskega dnevnika» je daroval Štefan Babuder 200 lir.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Osvoboditev od strahu

Že precej let je tega, kar se je evropska šolska vzgoja odrekla šibanju in pretepanju otrok. Najboljši in najbolj priznani vzgojitelji so odklonili šibanje otrok in druga ustrahovalna sredstva, ker so prišli do zaključka, da moramo otroka zlepa prepričati in ga pregovoriti, če hočemo, da se bo ravnal po naukih, ki mu jih daje šola. Kaže pa, da gre šolstvo v coni A ali vsaj njegov slovenski del v nasprotno smer in da se vrača k metodam ustrahovanja, kakor so bile v navadi za časa inkvizicije in tlačanstva.

Celo vrsto primerov imamo, ki potrjujejo našo domnevo in nas silijo, da resno pomislimo in vprašamo: Kako pa je s tolko opevanimi štirimi svobodami? Kako je zlasti s četrto izmed njih: osvoboditev od strahu?

V Kozani, v Ligu, Desklah, Višnjeviku, v Žagi in drugod je policija aretirala in še aretira učitelje roditelje in zastopnike roditeljskih svetov.

Na Općinah je policija demonstrativno streljala. Ni storila tega morda v kaki samoobrambi, saj ji nihče ni nič hotel, ampak je streljala zato, ker je menila, da bo na ta način dosegla svoj ustrahovalni namen. Enake cilje so zasledovali z obsodbo kozanskih roditeljev pred sodiščem v Gorici. Ali so dosegli svoj namen, to je seveda poglavje zase.

V Višnjeviku, Vedrijanu, Starem selu, v Žagi itd. so grozili z odvzemom življiskih nakaznic šolskim otrokom, grozili so, da bodo odpeljali vse šolsko pohištvo. V Žagi so dva otroka celo iz šole izključili, čerevno do sedaj ni zakona, ki bi izključitev iz osnovne šole dovoljeval.

Človek se nehote vpraša: «Zakaj vse to? Kakšen prestopek pa so zakrivili ti učitelji in starši, kaj so zakrivili šolarji, da jih tako preganjajo? Ali učijo morda otroke v fašističnem duhu, jih hujskajo in pripravljajo za imperialistično vojno? Ali morda nosijo otroci fašistične uniforme, pozdravljajo po fašistično, ali prepevajo «Giovinezzo»? Nič vsega tega. Učitelji, starši in otroci so se borili in se borijo proti fašizmu v vseh njegovih oblikah in pojavih. In za to njihovo borbo so se čutili prinašalci štirih svobod upravičene, da to ljudstvo — kaznujejo.

Naše učiteljstvo je moralo pred nastopom službe podpisati vdanostno izjavo, s katero naj bi se obvezalo, da bo izpolnjevalo vse zakone, ki bi jih sedanja oblast izdala na šolskem področju, pa naj bodo dobri ali slabi. Visoka glava pri sedanji šolski oblasti je dejala učiteljstvu o tej izjavi med drugim: «Ker s to izjavo nočemo napraviti iz učiteljev sužnje, lahko vsak izmed njih kadar koli med letom odpove službo, če ne more izpolnjevati prevzetih obvez.» Učitelj je torej po pojmovanju tega gospoda popolnoma svoboden, da izstopi iz službe in, če se mu zljubi, lahko tudi od lakote pogine, saj to je vendar svobodno!

Kako daleč je dovedla ta nova vzgojna metoda, pove že le-ta primer: 1. novembra je neka učiteljica pisala z otroki šolsko nalogo, v kateri je bilo med drugim rečeno: «Te dni se spominjamo tudi onih, ki so daleč od doma umrli za našo svobodo.» Nekaj dni pozneje je učiteljica zvedela, da bo prišel v njeno šolo g. Simoni na obisk. Brž je pobrala vsem otrokom zvezke in iztrgala iz njih nalogo z gornjim stavkom. Tako daleč je torej že privedla vaša vzgojna metoda, g. Simoni! Sicer je to samo zelo redek, morda edini primer uspešnega ustrahovanja, vendar ne meče dobre luči na slavne «štiri svoboščine», kakor je ne meče tudi poskus, da bi kupili otroke s čokolado in slaščicami, kakor se je to zgodilo v Kozani.

Preskrba

Izročitev odrezkov. Danes morajo vsi lastniki lekarn izročiti občinskemu prehranjevalnemu uradu prijavne odrežke za mleko za mesec december.

Dvig nakazil. Danes naj vsi trgovci na drobno dvignejo pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za testenine.

Premog za zdravnike in lekarne. Vsi zdravniki in lekarne, ki so vložili redno prošnjo za dodelitev premoga za kurjavo, naj dvignejo nakazila pri trgovinski industrijski zbornici v ul. della Borsa 2, soba 17, od 21. novembra dalje. Nakazila morajo prizadeti dvigniti sami ali pa po osebi, kateri dajo pismeno pooblastilo.

Delitev riža. Od danes do 30 t. m. bodo delili v Trstu po 1/2 kg riža na odrezek II testenine sedanje življske nakaznice.

Delitev živil delavcem. V zvezi z objavami v listih 10., 12. in 19. t. m. opozarja Sapral, da je rok za vlaganje prošenj pri občinskih prehranjevalnih uradih samo do 22. t. m.

Delitev kruha iz 85% moke. Od danes bodo pekli kruh iz 85% moke, ker so se izčrpale zaloge ameriške bele moke. Obroki ostanejo nespremenjeni, to je 1/4 kg kruha na potrošnika. Morebitne zaloge ostanejo na razpolago Sepralu.

Delitev testenin v tržiškem okraju. Od danes do 30. t. m. bodo delili papeževe testenine tudi v vseh občinah tržiškega okraja. Potrošniki dobe 3/4 kg testenin na prijavni odrezek XVII sedanje življske nakaznice. Cena 38 lir kg.

Ljudstvo terja zadoščenje

spričo sramotnega uničenja njegovih najvišjih dobrin

Vsa Goriška, vsa Primorska terjata, spričo najnovejše kulturne inkvizicije globoko zadeti v svoji časti in ponosu evropskega kulturnega naroda, da se popravi krivica, ki jima je bila prizadejana te dni, ko si je nekaj elementov, ki sami očitno nimajo nobene kulture, s pomočjo vojnih ujetnikov dovolilo žalitev, kakršne ne more prenesti noben kulturni narod. Nihče iz vrst naših ljudi, ki se do zadnjega človeka zavedajo svoje kulturne stopnje, ne bi nikdar segel po Shakespearu, Wildeju, Shawu, Dickensu ali Scottu in jih vrgel na smetišče ob Temzi, jih polil z bencinom in zažgal. Ne bi tega storil niti z deli Angležev ali Američanov, ki so morda doma manj znani, kakor pri nas marsikateri izmed pisateljev, čigar delo je našlo sedaj svoje mesto na soškem bregu. Ko so fašisti zažigali naše knjige, so v Angliji zavpili, da je to zločin. Pri nas smo bili sedaj komaj vredni demantija, ki ni imel drugega namena, kakor pred svetom zakriti sramoto, ki spričo resnice izpričane in dokazane, ne more obveljati niti kot opravičilo najplehkejše vrste.

Že včeraj smo pričeli naštevati knjige, cžgane in zamazane, ki jih je ljudstvo z vso skrbnostjo, z vso ljubeznijo, užaljeno in vendar ponosno dvigalo iz blata in pepela. Vsaka izmed njih je bila obtožba, ki se ji krivci ne morejo in ne bodo nikoli več izmaknili. To svojo tožbo danes nadaljujemo. Na smetišču ob Soči so ljudje našli tudi naslednje knjige: Pastirce Franceta Bevka, Finžgarjeve Razvaline življenja, Življenje in svet, letnik 1930, Kranjčeva Drva, Maslešinega Svetozarja Markoviča, Zgodovino VKP (b) v slovenščini in italijanščini, Stalinovo Bilanco zmage, Ostrovskega Rojene v buji. Duunove Oslovske fante, Kozakove Blodnje, Hudalesov Triglavov polet, Serebenikovo Ženo v Sovjetski zvezi, Togliattijeve Komuniste v borbi za demokracijo, Kalininovo Razpravo o množičnem partijskemu delu, Leninovo razpravo O življenjskem davku, referat Borisa Kidriča iz maja 1945, Režkov Sneg in smuči; Glebovljevo Zadnje srečanje, Grimmove Pravljice, delo Lenina in Stalina O partiji, Titovo Pot nove Jugoslavije, dalje revije Ciciban, Lovec, Zvonček, Pionir, Tekmovalni vestnik, Naše ženo, Tovariša, Ilustrirani vestnik pa spet knjige Zgodovina za višje razrede srednjih šol, Ciciban čita, Vrlčitva za višjo stopnjo ljudskih šol na Primorskem, La Marche Julienne in še 17 drugih.

Popravite konkonelsko tramvajsko čakalnico

Konkonelci so imeli na openski cestni železnici svojo čakalnico, ki je bila med vojno razdejana. Minilo je že dobro poldrugo leto, odkar se je končala vojna. Naša čakalnica pa je še vedno razbita. Ker je postaja oddaljena od hiš, morajo potniki ob slabem vremenu čakati na prostem. Ne verjamemo, da ne bi blagajna tramvajske družbe zmogla stroškov za novo betonsko čakalnico. S tem bi bilo ustreženo vsem, ki se poslužujejo tega postajališča.

KRONIKA

Parada civilne policije

Pred generalom Hardingom in drugimi generali je bila včeraj parada 150 agentov civilne policije v novih uniformah. Nastopili so razni oddelki. Generali so ugotovili, da so njihove uniforme podobne uniformam londonske metropolitanske policije. Spregovoril je tudi general Harding, ki je dejal, da navdajajo policijo JK lista visoka načela kot londonsko, ki je po vsem svetu znana po svoji vljudnosti in ugledu. Polkovnik Bowman pa je dejal, da je ponosen na policiste.

«Leonova» tolpa na delu

Policija doslej še ni dognala, ali je bil ubiti Krastič «Leone», poglavar tolpe, ki strahuje deželo pod njegovim imenom. Kot vse kaže, nadaljuje tolpa svoje delo. Te dni so razne družine v Trstu in Lonjerju dobile izsiljevalna pisma, ki so zelo podobna onim, ki jih je pisal Krastič.

Bombe

Včeraj so neznanci vrgli ročno bombo tipa «OTO» proti vili Vasca Guardianija v ul. Industria 49, ki pa ni nikogar ranila.

VESTI S PODEŽELJA

ŠT. PETER NA KRASU

Pokop dveh partizanov. Preteklo nedeljo so v št. Petru svečano pokopali na domačem pokopališču tov. Viktorja Lesnika in njegovo ženo Božo, ki sta padla v borbi leta 1944. Mrtvaška soba, kjer sta ležala v skupni kesti, je bila polna vencev in cvetja. Ob krsti je stala častna partizanska straža. Pogreba se je udeležila velika množica ljudstva in domač pevski zbor, ki je lepo zapel nekaj žalostink.

Množični sestanek. Pretekli torek je na množičnem sestanku govoril tov. Črtomir o prvem zborovanju ustavodajne slovenske skupščine v Ljubljani. V lepem govoru je podal tudi zgodovinski prikaz razvoja naše državnosti. Po sestanku so poslali pozdravno resolucijo prvem slovenskemu parlamentu.

NABREŽINA

Za otroško božičnico. Tudi za nabrežinski okraj je bil sestavljen pripravljalni odbor, ki bo skrbel, da bodo obdarovani vsi otroci iz okraja. Upamo, da bo vse ljudstvo pomagalo pri tej akciji in po svojih močeh podprlo odbor s svojimi prispevki.

Nočni obiski. Nočni gostje so obiskali nekega kmeta v Samatorci in mu odnesli pet kokoši. Vaščani so sklenili, da bodo postavili stražo.

MILJE

Stavka v menzi pri Sv. Roku. Pretekli torek, preden je prišlo do sporazuma med nameščenci v menzi in med delodajalci, so imeli delavci protestno zborovanje, na katerem so izrazili svojo solidarnost s stavkujočimi. Pri tem so izglasovali resolucijo, v kateri rahtevajo: 1. da se okupacijske čete umaknejo takoj po podpisu mirovne pogodbe, 2. da se podeli guvernerju manjša oblast in, 3. da se prizna carinska unija Trsta z Jugoslavijo. Resolucijo so poslali na mirovno konferenco v New York.

KONKONEL

Kulturna prireditev. Prosvetno društvo «Skala» iz Hruševice je priredilo preteklo nedeljo na Konkonelu igro «Svet brez sovraštva». Igralci so se dobro odrezali in želi med gledalci obilo navdušenja. Želimo si še več podobnih gostovanj, ki poleg drugega mnogo pripomorejo k medsebojnemu spoznavanju.

Kontoveljci hočejo ribiško zadrugo, toda svojo

Pretekli mesec je vojaška uprava poslala kontoveljskim ribičem poziv, naj se javijo v njenih uradih v Trstu, da bi se ustanovila ribiška zadruga na Kontovelju.

Kontoveljski ribiči so preteklo nedeljo sklicali množični sestanek in so odločno odklonili omenjeno ponudbo. Pričeli pa so takoj pripravljati ustanovitev svoje lastne ribiške zadruge, ki bo zgrajena na pravih demokratičnih načelih ter bo res ustrezala ne samo našim ribičem, ampak bo šla po poti napredka k pravim in trajnim uspehom.

FIZKULTURA

Costalunga na čelu skupine A

Kvalifikacijska tabela se je po nedeljskih tekmah bistveno spremenila. Največje spremembe pa so na vrhu tabele, kjer je moralo «Primorje P» prepustiti prvo mesto «Costalungi». «Nabrežina» in «Dreher Sv. Ivan» pa sta zamenjala tretje in četrto mesto. Tudi «Kraljič» si je z nedeljsko zmago močno popravil svoj položaj.

SKUPINA A							
Costalunga	6	4	2	0	16	2	10
Primorje P	6	4	1	1	17	9	9
Dreher sv. Ivan	6	3	2	1	8	4	8
Nabrežina	6	3	0	3	13	8	6
Col	6	2	2	2	10	11	6
Kraljič	5	2	1	2	6	4	5
Sv. Marko	4	1	2	1	5	4	4
Pisoni	6	1	2	3	12	11	4
Primorje D	5	0	2	3	3	14	2
Tov. strojev II	4	0	0	4	0	18	0
SKUPINA B							
Čebulec	4	4	0	0	9	2	8
Škedenj II	4	3	1	0	13	6	7
Rojanese	4	3	0	1	21	6	6
Opčine	4	3	0	1	22	7	6
Ponziana	3	3	0	0	9	0	6
Montebello II	5	3	0	2	20	8	6
Vom	4	0	1	3	5	19	1
Acegat	4	0	1	3	3	18	1
Dreher II	6	0	1	5	2	39	1
Rauber	4	0	0	4	4	3	0

Košarkarji nimajo sreče

Za sinoči so bile napovedane štiri tekme v košarki. Od tedna do tedna morajo zaradi slabega vremena odlagati neodigrane partije, vreme pa je kakor zakleto. Tudi sinoči je deževalo in še precej močno. Kljub vsemu pa sta le bili včeraj odigrani dve tekmi in sicer obe prestižni. V prvi sta se srečali najmlajši ženski petorici. Dekleta iz Grete in «Voma» so se borile. Ni bila to tekma za prvo mesto. Ne! Obe moštvi sta v tem tekmovanju šele pričeli igrati košarko. Zato je razumljivo, da nista posegli v borbo za prvo mesto. Tekma med njima pa je bila prestižna. Odločili sta, kdo je boljši! Po ne preveč lepi, vendar pa borbeni igri so zmagala dekleta «Rauberja» 4:0.

V drugi tekmi pa sta nastopili petorici «Rinaldija» in «Rediva». «Rinaldi» je ponovno dokazal, da je v košarki res nepremagljiv. Igra košarko, ki bi mu jo lahko zavidala vsaka druga petorica. Najboljše moči ima v Semolijevi, Tegačijevi in Ribičičevi. Sploh pa so «Rinaldijeva» dekleta dobra, ne samo kot poedinke, ampak kar je še važnejše, kot skupina. Ker tudi «Redivo» ne igra slabe košarke in mu je šlo za zmago in s tem za dosego drugega mesta, je bila tekma izredno živa. Zmagal je rutiniranejši «Rinaldi» s 26:7.

Tekmi med «Chimici» in «Tomasi» in «Rauberjem» in «Peroso», ki bi morali biti odigrani sinoči bosta danes ob 20. in 21. uri na igrišču «Tomažiča».

Krožni tek v priredbi K. D. „Sv. Alojzij"

Sportni odsek K. D. «Sv. Alojzij» priredi v nedeljo krožni tek po ulicah Cacciatore, Villa Revoltella Strada al Cacciatore, Sv. Alojzij, ul. Porta. Start bo izpred kulturnega društva. Sodelujejo lahko vsi tisti, ki so vpisani v sportnih društvih ali sportnih odsekih kulturnih društev. Moški bodo tekli na progi, dolgi 3500 m, ženske pa na 1000 m.

Prijave sprejema sportni odsek «Sv. Alojzija» dnevno od 18. ure naprej proti prijavnini 10 lir. Pričetek bo ob 16. uri, tekmovalci naj se zberejo že ob 15. uri. Mladina, prijavi se!

Objave ZDTV

Nogometni odsek. Tajniki sportnih društev Barkovelj, Čebulca, Voma, Gaslinija in Dreherja Sv. Ivana naj pridejo drevi ob 17. uri v društvene prostore v ul. Galatti 20 zaradi važnih obvestil.

Sporočila in objave

Okrajna prosvetna konferenca

bo 24. t. m. ob 9. uri v Sežani. Slovenska prosvetna zveza vabi na konferenco vse odbore prosvetnih društev v sežanskem okraju, zastopnike mladine, ASIZZ, SIAU in učiteljstvo. Konferenca bo zelo važna, ker bodo razpravljali o povezavi dela med društvi, o smernicah in organizaciji bodočega dela.

Enotni sindikati

Sindikat občinskih nameščencev. Vse člane opozarjamo, da je v ul. Zonta 2 naprodaj večja količina ženskih čevljev vseh številk po ugodnih cenah.

Sindikat gradbene stroke. Drevi ob 18.30 sestanek zaupnikov v ul. Imbriani 5.

Kmetijski sindikat. Drevi ob 18. sestanek odbornikov in referentov v ul. Imbriani 5. Vabljeni so tudi referenti iz vasi tržaške okolice.

Sindikat kemijske stroke. Drevi ob 19. sestanek upravnega sveta v ul. Imbriani 5. Na sedežu sindikata naj se zglasi tudi po en delegat za vsako podjetje (zaupnik ali član tovarniškega odbora) zaradi važnih obvestil.

Sindikat raznih strok. Drevi ob 19. sestanek upravnega sveta in zaupnikov v tovarnah in podjetjih.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad tržaške občine sporoča, da se je dne 20. novembra rodilo 12 otrok, umrlo je 12 ljudi, porok pa je bilo 6.

VKJIŽENE POROKE: tapetnik Guerrino Sivieri in zasebnica Lilijana Tomasin; težak Alojzij Ugrin in zasebnica Marija Giacca vd. Benčič; motorist Romeo Schiavon in zasebnica Elda Miani, kuhar Jožef Kuk in zasebnica Alberta Felcini; elektromehanik Bruno Prandi in uradnica Ivanka Collarini; mehanik Leopold Renko in zasebnica Zmaga Ivančič.

UMRLI: 74 letna Evgenija Palermo; 97 letna Julija Michelin vd. Righi; 61 letna Marija Srebotnjak por. Antoni; 41 letna Italija Donaggio por. Traulia; 57 letni Peter Giacconi; 75 letna Sadar Ana por. Cristan; 71 letni Franc Brandmayr; 85 letna Cesara Turchi por. Marri; 61 letni Hektor Paleari; 56 letni Viktor Spizzamiglio; 79 letna Helena Zitiuk por. Scoccial; 65 letni Rihard Zollia.

RADIO TRST I.

ČETRTEK, 21. NOVEMBRA

8. vesti v slovenščini — koledar; 8.20 ruske pesmi; 11.30 pestra glasba; 11.45 slovenska književnost: Franc Miklošič; 12. glasba po željah; 12.30 sodobne osebnosti: Moura Lymfany; 12.45 napoved časa — vesti v slovenščini; 18.45 ženska ura; 19.45 slušna igra: Priljudni komisar; 19.45 pianist Danilo Švara igra slov. skladbe; 20. napoved časa — vesti v slovenščini; 23.15 zadnje vesti v slovenščini.

IZPRED SODIŠČA

Zločinec iz Kragujevca pred sodiščem

Včeraj se je pred porotnim sodiščem zagovarjal «ubežnik» Vaso Ilič iz Kragujevca. Obtožili so ga, da je 18. januarja na Općinah oropal in umoril Rozarija Jakono, ukradel Elizi Guanin zlat prstan in Katerini Metkovi 1000 lir. Obtoženec je vse to odločno zanikal in se na vsi načine izmikal. Dejal je, da je pištolo uporabljal na Sušaku proti «komunistom». Pri izpraševanju je nastopal zelo cinično in skušal naprititi zločin drugim osebam.

Priče so s svojimi izpovedmi pobile Iličeve izjave in točno opredelile kraj in okoliščine zločina. Marsal Stefani, ki je vodil preiskavo, je dejal, da je Ilič pisal celo anonimna pisma, da bi zavedel preiskavo na druga pota in naprtil svoje zločine drugim. Izgovarjal se je tudi, da je bil Jacona fašist, čeprav se ni ta nikoli ukvarjal s politiko.

Javni tožilec je orisal podli lik obtoženca in v žarki luči pokazal vso njegovo ciničnost in odvratnost. Zahteval je zanj dosmrtno ječo in dve leti samotne celice. Sodišče je Iliča obsodilo na dosmrtno ječo in šest mesecev samice.

Ta obravnava je še enkrat pokazala moralno nizkoto «beguncev», in kakšni izvržki človeške družbe dobivajo zavetje v Trstu pod krinko «političnih» preganjancev.

Koncert „Slovenskega vokalnega kvinteta"

Prosvetno društvo «Simon Jenko» priredi v petek 22. novembra koncert «Slovenskega vokalnega kvinteta», ki bo izvajal izbran spored slovenskih narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Koncert bo v dvorani udruženja tiskarjev (Circolo poligrafico) v via Trento 2, II. ob 8.30 uri zvečer.

Vstopnice pri blagajni pred pričetkom koncerta.

— —

Šentjakobsko prosvetno društvo «Ivan Cankar»

bo imelo jutri ob 20.30 v dvorani prosvetnega krožka «P. Tomasi» v ul. Leo Gregorčičevo proslavo. Na sporedu je predavanje prof. Kosovela, recitacije, deklamacije in pevske točke.

Literarni večer v Kraljiču

Literarni večer v Kraljičevem kulturnem krožku smo vsi z veseljem in skoraj nestrpno pričakovali, saj je predstavjal nekaj edinstvenega po desetletjih prisilnega kulturnega molka, in končno tudi zaradi tega, ker je bilo veliko govora in še več reklame zanj tudi v našem dnevniku.

Pred nami se je zvrstila cela vrsta primorskih literatov, starejših in mlajših po svojem ustvarjanju. Žal nimamo toliko vrstic na razpolago v našem listu, da bi mogli govoriti o vseh lepotah, ki smo jih ušili na pestrem večeru, da bi lahko še enkrat govorili o več ali manj znanih že objavljenih delih raznih avtorjev, ob katerih so se ustavljali kritiki takoj ob njihovi izdaji.

Z veseljem smo poslušali vse, od začetka do konca, ker je bilo to pač za nas — novo doživetje. Tako prav vsi. In če bi imeli še nekaj takih literarnih večerov, bi jih prav tako sprejeli.

Vendar to ne sme služiti organizatorjem večera — gotovo so bili pri tem udeleženi tudi nastopajoci — kot ocena, še manj pa kot merilo za bodoče literarne večere, katerih želimo čim več. Napačno bi bilo namreč, da bi se zadovoljili s povprečno kritiko tržaškega občinstva, ki je sprejemljivo zaradi tega, ker je (sit venia verbis) kulturno sestradano, za vsako literarno delo v svojem jeziku, četudi je neobdelano, nedoživeto in niha na ravni povprečnosti.

Ne moremo in nočemo tako ocenjevati literarnega večera, vendar lahko opravičeno opozorimo na nevarnost, da bi se bodoči literarni večeri, če bi jih še nadalje tako pripravljali, zgubili prav na taka pota, ki bi bila prav toliko koristna kot škodljiva (če ne bolj), kar bi torej ne pomenilo prispevka k dvigu kulturnega nivoja in umetniške kritičnosti našega občinstva.

Razveselila so nas vsa dela, kot smo že omenili. Razumljivo nam je ugajal najbolj Bevk, čigar književnost je visoko nad ostalimi, kar smo jih slišali ta večer. Sijajen je bil tudi Klinarjev Avtoportret, ki je umetniško obdelan, doživet in globoko prepričevalen. Razen tega je to — če se ne motimo — edino delo, ki je bilo brano na tem večeru, ne da bi bilo prej objavljeno. Pri odlomku iz znanega Bartolovega «Al Arafa», ki je pred leti izšel, se ne bi posebej ustavljali razen z opazko, da ga je avtor verjetno smatral eno izmed svojih najboljših del, ker je pač z njim nastopil.

Pesmi Geme Hafnarjeve smo poznali že iz «Razgledov» in so se kritiki že ustavljali ob njih. V prozi nas ni toliko prepričala kot v pesmih, morda ker je bil tip izdajalca že mnogokrat obdelan in bi le globlja študija in psihološko dojetje objekta mogla napraviti v očeh tudi nerazvajenega poslušalca delo zanimivejše in prepričevalnejše, da o drugem ne govorimo. Marinčičev «Sveti večer v zaporu» tudi že poznamo. Marinčiču, ki je dogodek, katerega opisuje, globoko doživel, manjka originalne izrazne moči. Vendar smo prepričani — zlasti, ker je eden izmed najmlajših po svojem ustvarjanju, da bo to sčasoma odpravil. Ob pesmih Zdravka Ocvirka, Črtomirja Šinkovca in Ljudovike Kalanove, ki je s svojim delom izmed vseh treh zbudila vtis najlepše oblikovanega, močnega doživetja, bi se morda posebej pomudili «Razgledi». Omenjeni avtorji namreč, ki so manj znani, nedvomno zaslužijo priznanje. To priznanje bi jim najlepše izkazali z budno konstruktivno kritiko in usmerjanjem njihovih talentov, ki mnogo obetajo. Andrej Budal nam je s svojim delom potrdil naše prepričanje, da bo lahko ustvaril še dosti boljšega. Pahor Jože, ki velja za produktivnega in nadarjenega pisatelja, pa bi se lahko predstavil namesto z že znano stvarjo, ki nas je zadovoljila, s kakšnim novejšim delom.

Tovarišem literatom smo hvaležni za lepi večer, vendar naj za bodoče velja načelo, nakazano že v začetku: raje krajši večer, manj avtorjev, pa več dobrih del. In še nekaj. Dela naj bodo še neobjavljena, da ne bomo imeli namesto literarnega recitacijski večer. Le tako bomo lahko bolje spoznavali avtorja, če bomo slišali več del naenkrat in opazovali njegov razvoj. Občinstvo bo imelo tako večjo korist tudi na podlagi kritične obdelave prireditve, ki naj bi naučila ljudi ocenjevati umetnino.

Tudi prostor naj bo drugič bolj posrečeno izbran, ker ima čitanje v akustični dvorani, zlasti pa če ne moti stalno prihajanje in odhajanje, večji učinek.

Tovarišem članom «Slovenskega narodnega gledališča» vsa naša zahvala.

KOSTA

KINOPREDSTAVE

ROSSETTI. V kratkem otvoritev s filmom «Robin Hood».
SUPERCINEMA. 16.30: «Nedovoljen paradiž», C. Boyer, B. Davis.
FENICE. 16.30: «Sanjal sem o angelu», I. Dunne, G. Grant.
FILODRAMMATICO. 16.30: «Junaki z otoka», Komičen film.
ITALIA. 16.30: «En dan v življenju», M. Lotti, A. Nazzari.
ALABARDA. 16.30: «Maščevalca», R. Warrick, D. Fairbanks ml.
IMPERO. 16.30: «Gainsborough se vrne», J. Myll, S. Granger.
VIALE. 16.30: «Meso in duša», I. Miranda, M. Girotti.
MASSIMO. 16.30: «Alarm v Gibraltarju», V. Romance, E. Stroheim.
GARIBALDI. 16.30: «Na povelje ščuke» in «Parada 1. maja v Moskvi».
NOVO CINE. 16.30: «Dva v nevihti», P. Roc.
CINE MARE. 16.30: «Mi iz Kronštata». Ruski film.
ARMONIA. 15.30: «Tvoje življenje se nadaljuje», A. Taube, D. Colman, Varieté.
ODEON. 16.30: «Nezadovoljiva».
SAVONA. 16.30: «Cartacalha».
AZZURRO. 16.30: «Ekpres s Skalnih gora».
RADIO. 16.30: «Osem psov išče gospodarja», D. Durieux.
CENTRALE. 16.30: «Na mejah Zapada».
MARCONI. 16.30: «Nevihte», E. Stroheim, A. Ducaux.
VITTORIA. 16.30: «Plavolasa nevarnost».

★

KINO «PROSVETNI DOM». NABREŽINA. 20 «Išče se gospodar». V nedeljo ob 16. in 20. ter v ponedeljek ob 20. uri: «Sedem zaljubljenih deklet». Ameriški film.

Odg. urednik DUŠAN HRESCAK

MALI OGLASI

KONJSKE REPE, grive in svinjske kože kupujem. Castignano, S. Francesco 16, telef. 25-377, Trst.

DENARNICO Z DOKUMENTI na ime Cesar Anton, stanujoč na trgu ex Impero 7-I, sem izgubil. Poštenega najditelja naprošam, naj mi jo proti nagradi vrne na gornji naslov.

DELAVCA STROKOVNJAKA za kože in kožne izdelke sprejmem takoj. Naslov se dobi v upravi «Primorskega dnevnika».

Madena Andrej iz Sempetra 150 je prijavil policiji, da so mu neznani tatovi ukradli vsoto 5000 lir.

Neka Vincenca Adarnevič iz ul. Corsica pa je izgubila listnico s 7000 lirami, osebnimi dokumenti in raznimi potnimi listinami.

Naznanjamo vsem znancem in prijateljem, da nas je za vedno zapustila naša ljuba hčerka in sestrica

HERMINA ČANDEK

Janeževo Brdo št 11. pri Ilir. Bistrici, 17.XI.1946.

Žalujoči STARSI, SESTRE, BRAT ter ostalo sorodstvo.

SLOVENSKO GOSPODARSKO UDRUŽENJE v TRSTU

VABILO

na USTANOVNI OBČNI ZBOR

ki bo v NEDELJO dne 24. novembra 1946 točno ob 9.30 uri v veliki dvorani Trgovsko obrtne zbornice (Camera di Commercio, Industria e Agricoltura) v Trstu, via della Borsa 2-I.

Z DNEVNIM REDOM:

1. poročilo predsednika;
2. poročili tajnika in blagajnika;
3. čitanje in odobritev pravil;
4. volitev upravnega odbora;
5. volitev nadzornega odbora;
6. sklepanje o pristopninah in članarinah;
7. slučajnosti.

Priporočamo vsem, ki so podpisali pristopnice k Udruženju, da se zanesljivo udeležijo zborovanja.

PRIPRAVLJALNI ODBOR.

TRGOVINA ČEVLJEV REBEC

Dospela je nova pošiljka najmodernejših damskih, moških in otroških čevljev

TRST, Passo Goldoni 1 CENE ZMERNE

LAZAR LAGIN 21

Oklopnica „Anuška"

Konec njegove, Nemcem namenjene grožnje, je zaglušilo ropotanje bližajočega se letala. Ko se je zdelo, kakor da bi tišine nikoli ne bilo in da je tudi več ne bo, se je oglasila težka strojnica. En rafal, za njim drugi, tretji in četrti. Potem je vražja senca nizko letečega letala zasenčila kajuto, da se jim je zdelo kot ob sončnem mrku. In potem je postalo zopet svetlo in mirno.

Letalo ni moglo izgubljati svojega časa z malo in razbito lupino, ki ni kazala nobenih znamenj življenja. Odletelo je dalje proti 35. bateriji, kjer ga je čakal večji plen...

«Pfuj! Tako je vroče kot v kakšnem turškem kopališču», je dejal Aklejev nekaj minut pozneje. «Kar spotil sem se». Potem je pristavil trudno: «Sta še živa oba?»

«Menda sva še», je odgovoril Kutovoj neodločno ter se sklonil nad Verniveherjem, ki je ležal obrnjen z obrazom proti zidu.

«Štefan!» ga je poklical Aklejev.

«Meni se tudi ni nič zgodilo», je zamomljal Verniveher, ne da bi se obrnil. «Rad bi malo zaspal...»

«Kar zaspi», je dejal Aklejev veselo. «Prav imaš, da malo zadremlješ, če te je volja».

Pazljivo je pregledal čoln v vsej njegovi dolžini. Druge škode ni bilo razen treh lukenj, ki pa niso bile nevarne.

«Ne», je dejal odločno, «ta švaba ni bil bog ve kaj prida».

Kutovoj je dodal še nekaj besed na račun Nemca, ki pa nikakor niso prikladne, da bi jih spravil v tisk. Verniveher je molčal in Aklejev je razumel, da želi ostati sam. Zato sta se s Kutovojem vrnila na krno. V resnici je bilo to tudi edino, kar si je Verniveher želel.

* * *

Verniveher nikakor ni hotel umreti. Bil je dobrodušne narave ter se je hitro navdušil, bil je poguman in brez žlobe; skratka, bil je dober dečko, ki so ga ženske visoko cenile. Vedno je imel vse polno načrtov in ljubil je življenje, kakor ga more